

PAVAO BUTORAC: U *Marijinu perivoju*, Govori u čas presvete Djevice — Drugi dio, Dubrovnik 1965, str. 3—177.

Uzeti u ruke ovu knjigu znači uroniti u meditaciju, još više: kontemplaciju. Doista, taj izraz možda kod nekih izaziva čuđenje, nepovjerenje, a nije isključeno i neki zazor. Tom stanovištu moglo bi se naći više uzroka.

Spomenut ću jedan povijesni uzrok. Polovicom XVII stoljeća dogodilo se nešto u znaku reakcije na kvijetizam. Ovaj je insistirao na meditaciji kao nekom pasivnom počinku u spoznaji božanskih istina. Tada se pak počeo naglašavati praktični moment meditacije. Pamet se okrenula prema praksi, prema tzv. aktivnim krepostima, prema konkretnom životu. A tako se događa obično u povijesti. Ekstrem izaziva drugi ekstrem.

U ovoj knjizi se radi o sabranosti duše, o slasnoj svijesti veze duše s Marijom, preko nje s Bogom. Suživljavati se s Marijom. S njom se radovati u Betlemu, trpjeti pod Križem, ufati se u nju kao Dijeliteljicu milosti, pjevati s njom u slavi. Radi se, dakle, o nekoj mirnoj, slasnoj meditaciji i kontemplaciji koncentriranoj u Mariji.

Što je bitno? Kontakt s Bogom preko Marije kao neko proživljavanje Božanske zbilje koliko se ova očituje i koliko nas zahvaća Marijinim posredstvom. Kontemplacija je percepcija Božanske zbilje, božanskih vrednota. Marija se nalazi u blizini presv. Trojstva. Dodiruje se nekako beskrajnosti Božje, jer je rodila onoga koji je Bog.

Ako čitaš ovu knjigu pazi da se ne zaustavljaš na literarnom, materijalnom smislu riječi. Utješiti žalosne, pomoći nemoćne, nahraniti gladne i sl. — zvuči nekako iz daljine. A ipak, ta transcendentnost Marijina nije neka iluzija, nije neki neosnovani misticizam. Kako je zbiljska njena uloga u ekonomiji spasenja, u duhovnom životu kršćanina, tako svim tvrdnjama, zazivima i naslovima odgovara ono što rećemo »ex parte rei«. Odgovara im nešto zbiljska, recimo stvarna.

Razumije se. Treba se popeti na viši stupanj duhovnog života. Treba živjeti kršćanskim životom. Živjeti bujno. Gojiti ljubav prema presvetoj Djevici. Ta ljubav je kao rascvati punine kršćanskog života. Tko želi gustirati sadržaj ove knjige taj mora znati i osjećati Marijinu ulogu u životu svetih duša, u životu djece duhovno rođene u sjeni križa na Golgoti. Taj će se uvjeriti u vrijednost ovog cvijeta misli izrasla iz srca u kojemu raste bujna pobožnost prema bl. Djevici.

Đol.

JOSIP KRIBL: *Svagdanja okrepa* — razmatranja za svećenike, Zagreb 1965, str. 9—395.

Duhovni pisci jednodušno naglasuju da suvremena duhovnost posjeduje neke svoje karakteristike. Ističu npr. da je ta duhovnost više dogmatska, mistična, liturgijska, eklezijalna, socijalna, misionarska itd. Čini mi se da bi trebalo osobito isticati psihološku karakteristiku NEPOSREDNOSTI. Brzo se živi, brzo se djeluje. Nema vremena čitati niti slušati uvode. Rado se stupa »in medias res«.

Misaona molitva — razmatranje — sistematizirala se osobito u XVI stoljeću. Glavne zasluge u pitanju rese Sv. Ignacija. On je svojom metodom utisnuo pečat kasnijim praksama pobožnosti. Nije bez temelja psihološku karakteristiku NEPOSREDNOSTI sa svojom metodom sistematskog razmatranja izazvao pravu revoluciju u praksi pobožnosti.

U povijesti duhovnosti poznate su i neke druge metode misaone molitve. Tu je u prvom redu škola Sv. Sulpicija, velika francuska škola XVII stoljeća. Još prije nje predložili su svoje metode npr. Ljudevit iz Grenade, dominikanac, Sv. Petar Alkantarški, franjevac, i drugi. U XVII stoljeću osobito se ističe P. Massoulié. Svakako, u tim metodama misaone molitve nalazimo razne dijelove, najmanje tri: priprava, promatranje, zaključak. Ignacijeva i Sulpicijeva metoda su kompliciranije.

Kao što su mnogi u didaktici ustali proti tzv. »formalnih« stupnjeva u nastavi — jer da mehaniziraju, šabloniziraju, ukalupiju nastavu — slično možemo reći da su neki ustali proti raznih metoda sistematizirane misaone molitve (Leclercq navodi te objekcije u ESSAIS DE MOR. CATH, III, str. 254.) Međutim, osnivači duhovnih škola, recimo Sv. Ignacij, u širini svoje duše, ostavljao je mnogo više mjesta spontanosti nego li su to činili neki nastavljači njegove metode.

Ovo sam sve spomenuo da pravilno ocijenimo ovu knjigu razmatranja što je napisao Josip Kribl. Pisac se ne upušta u uvodne rasprave o naravi ni diobi misaone molitve. Još manje o raznim metodama ili sistemima razmatranja. Kao što glasoviti R. Plus D. I. odabire iskricе, razvija ih u oganj pa njima osvjetli i topli dušu — slično postupa i pisac ovih razmatranja. Odmah nas uvodi u središte idejnog čvora. Otkriva onaj »focus«, idejno žarište, s njim rasvijetli i život, konkretnu situaciju osobe, mjesta ili vremena i potakne na primjenu.

Neposrednost, istaknuo sam na početku, jest karakteristika suvremenih oblika pobožnosti. Neposrednost je karakteristika ovih razmatranja. Neposredno su koncepirane i napisane. Neposredno i spontano djeluju. Recimo jasnije: